

L ⁹/₇₀₈

m/2(n)

L ⁸/₄₂₈ (p)

10
snt.

K A S

NODEDZINĀJA

REICHSTAGU?

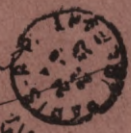
Franču advokata
de Moro-Džaferi
(de Moro-Giafferi)

r u n a

Allemagne

of 30
KORUN 25/9

Sr. Exs. Herrn ~~Vize~~ ^{1. Vize} ~~Präsident~~

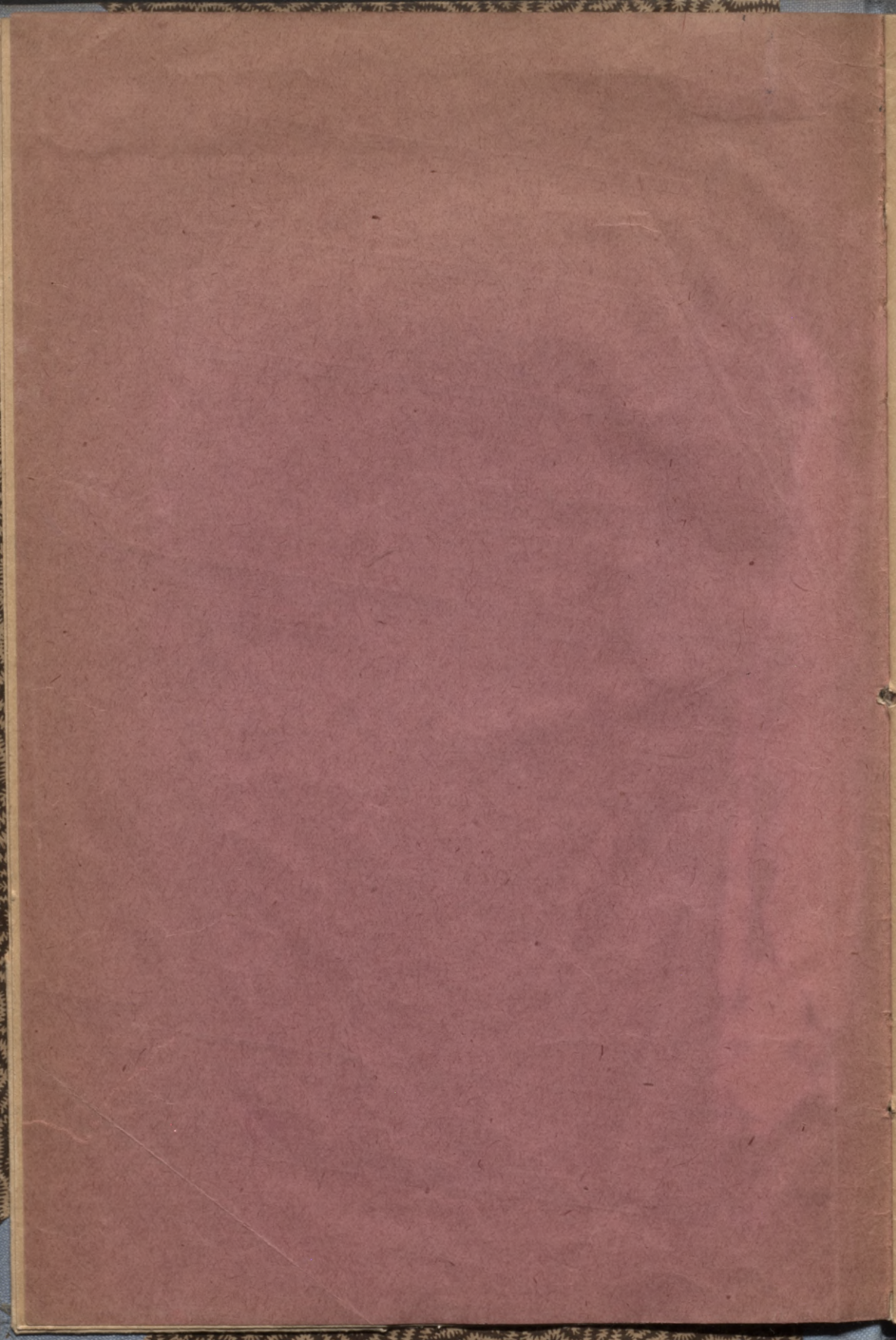
Herrmann Göring.

„Druid“

BERLIN NW.
Unter den Linden 72

Annahme ~~verweigert~~

Starptautiskā palīdzības komiteja fašisma upuriem nosūtīja Geringam brošuru ar adv. de Moro-Džaferi runu. Kā redzams no augšējās reprodukcijas, Gerings atteicies pieņemt šo viņa apsūdzības dokumentu.

Franču advokāta de Moro-Džaferi runa 1933. g.
11. septembrī. Vagrama zālē pretantizemitistu ligas
franču sekcijas un komitejas palīdzībai hitleriskā
fašisma upuriem sasauktā sapulcē.

Pilsones un pilsoņi! Biedri!

Šo formu es nelietoju šeit vienkārši aiz ieraduma: tās jūtas, kas mani pārņēma ieraugot šai zālē Dimitrova māsu, liek man lietot šo vārdu, kuŗā es vēlos ielikt visu savu dvēseli!

Pirms es stājos pie sava tiešā uzdevuma izpildīšanas, lūdzu atļauju teikt dažus vārdus personīgā lietā: tās vēstules, kuŗas es un mani biedri saņēmām pēdējās dienās, manī neizsauc ne mazāko nemieru, tās izsauc manī tikai smīnu. Un es neatrodu pat par vajadzīgu atgādināt šiem ļaudim, kuŗi atsaucās uz rāsas tradīcijām, ka man ir tas gods piederēt pie rāsas, kuŗa atriebj savus kritušos.

Tam dvēseles nemieram, kas mani pārņēmis, ir cits raksturs, tas mani nospiež, un tāpēc es to ļoti labprāt šeit izsaku: es zinu, ka Leipcīgas cietumā atrodas četri cilvēki, kuŗi, es zinu, ir nevainīgi, bet kuŗiem draud karātavas.

Kapēc mēs atrodamies šeit?

Vai tāpēc, ka mēs esam padevušies naida jūtām pret kādu valsti vai valdību? Nē!

Es piederu pie tiem, kuŗi vācu tautas grūtos brīžos ir izteikuši savu sajūsmu par vācu tautas dvēseli. Tagadējā tumšā laikmetā, kuŗam šai momentā padota vācu tauta, nespēju aizmirst iemeslus, kas man likuši izteikt savu brālīgo atzīšanu tautai, kuŗa devusi pasaulei tādus ģēnījumus, — kā Ģēti un Kantu.

Ja juridiskai drāmai, kuŗu spēlēs Leipcīgā, par teātri būtu cita valsts, ja vienai citai, mums draudzīgākai nācijai, ja citai, mums brālīgākai valdībai, draudētu šis lielais jūstīcijas apvainojums, arī tad šovakar mēs — Torē (Torrès) un es runātu to pašu valodu, ko runājam tagad. Un tagad es griežos pie visiem, kas mani var dzirdēt, pie visiem tiem, kas varēs darīt kaut kādu iespaidu uz Leipcīgas apsūdzēto likteni, pie visiem tiem, kas mūs saprot, kā arī pie tiem, kas mūs negrib saprast, — cerībā, ka arī tie mūs sapratis, kad pārliecināsies par mūsu taisnību.

Es zvēru, ka mūsu mērķis nebūt nav naidīga propaganda pelnīti ienīstai tagadējai vācu valdībai

Četri cilvēki, ko Leipcīgā tiesās kopā ar van der Libi, ir nevainīgi. Tiem pierakstīts noziegums politiskas propagandas nolūkos! (Aplausi).

27. februārī 1933. g. pulkstens deviņos liela ugunsgrēka atspīdums lika apkārtējo ielu iedzīvotājiem saprast, ka sākusī degt Vācijas Reichstaga ēka, — ēka, kuŗas pamatekmenis likts 1884. gadā no Vilhelma I. un pie kuŗa atklāšanas Vilhelms II. teicis triumfālu runu.

Pūlis lielā sajukumā traucās uz ugunsgrēka vietu.

Sevišķās gvardes nodaļas domājās redzējušas lielu daudzumu cilvēku, kas skrējuši cauri Reichstaga kuluāriem, rokas turēdami degošas lāpas.

Atskan šauteņu šāvieni! Un es jūs lūdzu, ievērot šo sīkumu: sienā būs atrodamas šo šāvienu pēdas!

Kad kareivji okupēja Reichstagu, tad ieraudzīja tur kādu nolaidīgi apģērbtu cilvēku. Steidzās pie tā. No sākuma viņš izrādīja stipru pretošanos. Beigās padevās!

— Tavs vārds? Kas tu esi?

— Van der Libe!

— No kurienes?

— Holandietis!

— Vai tas esi tu, kas pieliki uguni?

Viņš atbild droši:

— Tas esmu es!

Bez kavēšanās viņu pārmeklē. Kamēr valsts vadoņi ierodas ugunsgrēka vietā viens pēc otra, kamēr Hitlers, pavadīts no von Papēna, ierodas vēlāk par Gebelsu un Gēringu, kamēr visu nāciju žurnalisti, kā tas vienmēr tādos gadījumos parasts, steidzās uz notikumu vietu ar pildspalvām rokās un jautā pēc sīkākiem datiem šai lietā, visiem tiek atbildēts: „Kāds komunisti!”

Un tūlīņ visai pasaulei radiofonē, ka pie Reichstaga aizdedzinātāja atrasta komunistu partijas biedru karte un ka pie nopratināšanas viņš paskaidrojis, ka viņš darbojies komunistu organizācijas uzdevumā.

(Es atzīmēju šos notikumus, es jūs lūdzu mani uzklausīt: es viņus vēl nekomentēju).

Un šodien, pamatojoties uz apsūdzības raksta izvilkiem, kuŗus ar lielām grūtībām dabūju, es varu taisīt slēdzienu, ka šī ziņa bija viltota: nav taisnība, it kā van der Libe būtu viņa paziņojis, ka viņš rīkojies kaut kādas politiskās partijas uzdevumā. Nav taisnība, ka pie viņa būtu atrasta komunistu partijas biedru karte: mēs pat varam noteikti sacīt, ka šī karte nevarēja pie viņa atrasties aiz tiem vienkāršiem iemesliem, ka jau 1931. g. aprīļa mēnesī viņš ir izslēgts no Leidenas komunistu organizācijas.

Tāpēc jau debatu sākumā sastopot van der Libes personību, es nevaru, kā tas ļoti bieži darīts, viņu vienkārši nostādīt, kā galīgu bezgodi, jo es neesmu pārliecināts, ka šis cilvēks ir apzinīgs naci aģents.

Viņu uzskata kā spiegu. Man šis vārds nenāk pār lūpām. Jūs sapratīsiet, ka es nevaru apvainot cilvēku, kuŗam rīt jāstājas tiesas priekšā. Līdz beidzamai minūtei, neskatoties uz to, cik liela būs viņa vaina, es vēlos atstāt viņam iespēju glābt savu godu un ar saviem vārdiem nepalbstīt noziedzīgu pasākumu.

Bet mans pienākums ir sacīt to, ko es domāju taisnību esam: van der Libe ir dīvaina personība. Viņš ir satraukts, izmests no dzīves ritma! Nav arī šaubu, ka viņš ir kapitālistiskās buržuāzijas pretinieks. Un es arī neatrodu par iespējamu šo viņa pārliecības patiesīgumu apstrīdēt. Bet viņa dzīves gaita ir visdīvainākā, kādu vien var iedomāties.

Atzīmēsim, ka viņš ir bijis divu smagu nelaimes gadījumu upuris, ka viņš ir darba invalīds, viņš ir pusakls. Rei-

zēm viņš sliecas uz anarķismu, reizēm atkal sapulcēs savās runās, no kuŗām mums ir stenogramas, viņš uzstāda jautājumu, vai fašisms pat neesot revolūcionārās doktrīnas augstākā pakāpe.

1931. gadā viņš izslēgts no komunistu organizācijas. Viņš ticis izslēgts pēc tam, kad uzrakstījis kādu vēstuli, kuŗu es izlasīju ar lielu saviļņojumu: tas varbūt ir pustraka cilvēka darbs, bet tas ir bijis sirsnīgs darbs. Tur parādas godkāriba un ļoti bieži sastopamā vēlēšanās likt sevi apbrīnot.

Pēc tam viņš sāk — tas ir, viņš paziņo, ka uzsācis — ceļojumu pa Eiropu. Šeit sākas arī viņa pretrunas. Viņš solas braukt uz Padomju Savienību, bet drīz vien atgriezās no pretējās puses. Un kad viņam prasa: „No kuŗienes tu nāci?“ viņš atbild:

— „Es biju Kalé, Francijā!“ Viņš piebilst: „es tiku saņemts ar lielu sajūsmu pēc tam, kad izdarīju ceļojumu Kalē-Duvra turp un atpakaļ peldus.“ (Smiekli).

Dažus mēnešus pēc tam viņš tika arestēts Vācijā, ka pēc arī viņš tiek apzīmēts kā recidivists. Patiesībā viņu arestēja par pārkāpumu, kas izpaudās savu personīgo fotografiju pārdošanā!

Mums ir noteiktas ziņas, kuŗas esam dabūjuši studējot aktis, ka van der Libem ejot skolā bija bailes no mazām meitenēm; bet no otras puses viņam bija sevišķi ass biedrīgs instinkts attiecībā pret maziem zēniem.

Es jums to stāstu (— un jums tas jāsaprot —) nevis kā vēlēšanos izsacīt kādas apvainojošas domas pret cilvēku, kuŗš būdams apvainotais pelna cienību, bet gan tāpēc, ka varbūt šai apstākli mēs varam rast negaidītu, bet tomēr pareizu izskaidrojumu tai drāmai, kuŗā šis nelaimīgais ir iejaukts.

Mēs zinām, ka sava ceļojuma laikā pa Vāciju van der Libe iepazinās ar kādu divainu personu, — pēc izcelšanās nevācieti, — doktoru Bellu, kas bija kļuvis par pārvācieti, kā tas Hitlera partijā gadas bieži.

Doktors Bells neatbildēs mums uz tiem jautājumiem, kuŗus mēs tam varētu uzstādīt: viņš bija viens no tiem, kuŗi kā personas, kas zināja pārāk daudz, tika atrasts noslepkavots drīz vien pēc Reichstaga degšanas; tieši neilgi pēc tam, kad vācu un ārzemju laikraksti uzstādīja Hitlera, Gebelsa un Gēringa valdībai jautājumus, uz kuŗiem neērti bija neatbildēt, bet atbildēt — pārāk grūti.

Šai lietā svarīgākais ir tas, ka van der Libe pazina doktoru Bellu; un šķietas, ir pietiekoši noskaidrots, ka doktors Bells viņu iepazīstinājis ar kādu personu, kas ieņēmusi stāvokli līdzīgu Hitlera ģenerālštāba vadītājam — ar doktoru Rēmu (Roehm). Un ir liecinieki, kas redzējuši pieņemtu grāmatīnā, kuŗu nēsājis pie sevis doktors, kādu lapu zem virsraksta: „Rēma mīlestību saraksts“ un šai sarakstā figurejis arī van der Libes vārds ar sava priekšvārda Marinus pamazināto izteiksmi: „Nusti!“

Mana pārlicība ir, ka van der Libes ceļojums, viņa sentimentālā rakstura piedzīvojumi ir saveduši to kopā ar dažām šādām personām, ar kurām Hitlera partija tik pārpildīta.

Pieņemam — un es ticu, jūs pārlicināsaties, ka šai hipotezei ir pamats — pieņemam, ka viņam bija nepieciešami dabūt savā rīcībā vienu nenoteiktu, eksaltētu un godkārīgu cilvēku, cilvēku, kas vēlējas ka par viņu runā: viņš nevarēja dabūt labāku objektu, kā van der Libi.

No lieciniekiem, kurus esam atraduši ar lielām grūtībām, mēs esam konstatējuši, ka neilgi pirms atgriešanās Vācijā, ap 1933. gada 13. februāri, van der Libe atstājot Leidenā savu dzīvokli, izteicies, ka viņš tiekot aizsaukts, ka viņam esot jāveicot kāds liels, ievērojams uzdevums; un visraksturīgākais ir tas, ka viņam nebija jārūpējas par savu pasi.

Brauciens uz Berlīni! Kad viņš tur ierodas? 18. februārī.

Kāda tagad ir apvainošanas tēze?

Šis cilvēks, kam nebija vairs nekādu sakaru ar komunistu partiju, kurš nebija spējīgs sadabūt nevienu dokumentu, kas dotu tam uzturēšanās un uzticības tiesības politiskās organizācijās tai zemē, kurā viņš ieradās; šis cilvēks laikā no 18. līdz 25. februārim — tas ir deviņu dienu laikā — atradis līdzekļus kļūt par lielas internacionālas savvērestības, kurās sākumam vajadzēja būt Reichstaga aizdedzināšana, organizētāju un izvedēju! Nē! Tas nav iespējams!

Ir iespējams, ka jau ilgāku laiku naci policijas nozīmēts un nonācis dažādu spiegu rokās, van der Libe viegli padevies viņu iespaidam. Bet ir pilnīgi neiespējami, ka cilvēki, kuriem jānes atbildība par lielas politiskas partijas vadību, būtu varējuši izdarīt tādu neprātību, kā ielaisties darīšanās ar šo cilvēku!

Van der Libe arestēts! Ierodas Hitlers!

Van der Libi vēl prātina. Van der Libe nerunā lāgā vāciski. Tas oficiāli noprotokolēts: viņš tiek nopratināts ar tulka palīdzību. Tas prasa vienmēr zināmu laiku. Bet desmit minūtes pēc van der Libes aresta Hitlers griezdamies pie von Papena saka:

„Tas ir Dieva mājiens! Tagad nekas, neviens cilvēks nevarēs mūs aizkavēt satriekt komunismu ar šo dūri (viņš parāda brutāli savu dūri), kas ir no dzelzs.“ Pēc tam, pagriezies pret Londonas „Daily Express“ korespondentu un redaktoru, saka: „Atzīmējat šo datumu, viņš iezīmē jaunas ēras sākumu Vācijai un arī visai cilvēcei.“

Komunistu savvērestība! Hitlers un Gērings to tūlīn pateica. Viņiem vajadzēja rast pierādījumus tam, un šeit nu tiek izdomāts stāsts par komunistu partijas biedru kartes atrašanu pie Reichstaga aizdedzinātāja, kuram nu būtu piemītusi naivitāte ņemt biedra karti līdzī ejošādā noziegumā. Tagad mēs zinām, ka tas vis bija izdomāts.

Tiem vēl nepietika viena atsevišķa cilvēka apvaino-

šanas, vēl vajadzēja kompromitēt visu vācu komunistu partiju, sevišķi viņas vadoņus un tāpēc paziņoja, ka divi komunistu deputāti, komunistu Reichstaga frakcijas priekšsēdētājs Torglers un partijas propagandas vadītājs Koenens ir redzēti 27. februārī pulkstens 10 vakarā, izejot no Reichstaga ēkas!

Balstoties uz divi apstākļiem, uz van der Libes kompartijas biedra kartes eksistenci un uz apgalvojumu, ka Torglers un Koenens 27. februārī pulkstens 10 vakarā redzēti izejam no Reichstaga ēkas, tika izdotas 28. februārī, tas ir, otrā dienā, asiņainās slepkavību pavēles.

Viņu pamatā — divas melu ziņas: 1) Pie van der Libes nav atrasta komunistu partijas biedru karte, tas ir jau visiem zināms, un par to arī vairs neviens nestrīdas; un — 2) bez piecpadsmit minūtēm pulkstens deviņos, — tas ir, pirms uguns liesmu parādīšanās Reichstaga ēkā — Koenens un Torglers atradušies kādā restorānā un viņu alibi pierādīts ir ar tik daudz lieciniekiem, ka pat apsūdzības rakstā par to vairs nestrīdas.

Es gribu, lai jūs būtu informēti par šo lietu, bet es negriežos vienīgi pie šīs auditorijas, es runāju visas pasaules preses priekšā, es apeleju pie visas pasaules sirdsapziņas, un es apstājos pie šī punkta, kurš vairs nav apstrīdams: terora režīms, ko naktī no 27. uz 28. februārī 1933. gadā Vācijā ieveda Gerings un Hitlers, pēc viņu pašu deklarācijas ir dibināts uz pamatiem, kuri šodien mums jāatzīst par viltotiem!

Vienmēr, neskatoties, lai kādā valstī arī tas nenotiktu, sociālo noziegumu bāze ir meli.

Otrā dienā, tas ir 28. februara rītā, advokata Kurta Rozenfelda, kādreizējā Prūsijas tieslietu ministra pavadībā Torglers ierodas policijā. Viņu arestē! Un tūlīt viņš tiek paziņots par līdzdalībnieku Reichstaga dedzināšanas lietā. Kādi ir pret viņu savāktie pierādījumi? — Es gribu, lai jūs tos zinātu, nepietiek vien izsacīt protestu, ir vajadzīgs zināt sava sašutuma iemeslus.

Torglers 21. septembrī stājās Leipcigas augstākās tiesas priekšā. Viņš ir apvainots par piedalīšanos slepkavībā; uz 28. februara dekreta pamata, pastiprināta ar 29. marta un 7. aprīļa dekreti, viņa dzīvībai draud briesmas! Tas ir nāves sods, ko viņam pieprasa.

Kāpēc? Kādi ir lietišķie pierādījumi?

Viņu ir pēc skaita trīs. Es tos uzskaitu, bet neko mentēju.

Vairs nav iespējams teikt, ka Torglers 27. februārī pulkstens 10 vakarā atstājis Reichstaga ēku; tas ir absurds: pulkstens 9 un cetursnī visa Reichstaga ēka bija kara spēka aplenkta. Un neiespējami, ka divi cilvēki, tik pazīstami, kā Torglers un Koenens, varētu iziet no Reichstaga, savu pretinieku policijas nepazīti. Tas ir tāds absurds, ka neuzdrošinājās vairs to paturēt spēkā.

Bet šeit ir cita lieta: vispirms tas, ko hitleriskā ticsa dēvē par „antacendencēm!“ Torglers, kas pēc visu lieci-

nieku, politisko pretinieku izteicieniem ir cilvēks ar augstu morali un apziņu, kādreiz bijis Berlīnes pilsētas padomes loceklis, speciāli nozīmēts ugunsgrēku apkarošanas nozarē; un ģenerālprokurors no tā taisa smalku slēdzienu, ka Torglers esot speciālists šai nozarē! (smieklī).

Viena sieviete viņu redzējusi! Manas dāmas, es lūzdu jūsu piedošanu: katrs, kas iepazīnīs ar lielām vēsturiskām juridiskām kļūdām, ļoti bieži būs tur sastapis kā liecinieci kādu sievieti.

Kāda sieviete 27. februāra rītā redzējusi Torgleru izejam no savas mājas! Un viņš bijis dīvaini bāls! Viņš nesis divus smagus portfeļus.

Beigās, viņš redzēts, ko liecina trīs liecinieki (drīz mēs redzēsim, kas tie ir), sarunājamies dažas stundas pirms ugunsgrēka ar van der Libi. Tagad mes esam pienākuši pie apsūdzības galvenā punkta.

Es lūzdu jūs pārdomāt, ka, ja es gribētu šeit būt tikai advokāts, tas ir, ja es gribētu tikai atzīmēt pierādījumu svarīgumu un par tiem diskutēt, ja man nebūtu tā dziļā pārliecība, ka mans pienākums šeit ir ne tikai aizstāvēt, bet taisnības un justīcijas vārdā arī apvainot šo machināciju autorus, tad es gribētu būt pārliecināts, ka van der Libe ir redzējies ar Torgleru.

Kāda ir lietas būtība, un kāds ir apvainojums? Van der Libe ir Reichstaga aizdedzinātājs, tas ir taisnība, tas ir zināms. Torglers to esot zinājis, esot viņu pamudinājis. Kas gan neiedomāšies vidus laikus un inkvizīcijas tribunālus, kuŗos lietoja šo formulu? Tagad šādus līdzekļus sāk pielietot Leipcigas prokurātura.

Šis cilvēks, ko visi atzīst par inteligentu, lai varētu pieļaut tādu neprātību, bez kādas vajadzības ierasties nozieguma vietā, dažus mirkļus pirms nozieguma izdarīšanas un vēl tā cilvēka sabiedrībā, kam vajadzēs šo noziegumu izdarīt: tas nav iespējams!

Man nāk prātā daži dokumenti, ar kuŗiem mēs esam iepazīnušies citās prāvās: fotografijas, viltīgi uzņemtas, kuŗās redzami blaķus divi cilvēki, kuŗi patiesībā viens otru nepazīst. Nekas nevar būt vieglāki policijai, kā savest zināmā kontaktā uz ielas vai publiskā vietā kādu godīgu cilvēku ar noziedznieku; izdara fotografisku uzņēmumu, atrod lieciniekus un jūs varat iedomāties, kādus slēdzienus no tā var taisīt.

Torglers van der Libes pavadībā? Tas ir nepatiesība. To apliecina trīs liecinieki, — bet to apgāž evidence!

Kas gan ir šie trīs liecinieki?

Viens no viņiem ir kāds austriešu nacionālsociālists, vārdā Fr..., otrs — kāds nacionālsociālists no kāda Vācijas nomales stūŗa, vārdā Grothers. Abi šie cilvēki Reichstagā atnāk pirmo reiz. Viņiem parāda runātāju tribīni, parāda ievērojamāko politisko personību izskatu un sejas... Vai var pat iedomāties, ka viņi būtu speciāli ievērojuši kādu personu, kas atrastos kopā ar Torgleru un neatšķirtos ne ar kādām sevišķām pazīmēm?

Viņu liecības ir pilnīgi izdomātas, tas katram acīm redzams. To pastiprināšanai nu vajaga kalpot viņu pavadoņa, deputāta Kervonas liecībai. Kervona pieder pie nacionālsociālistu partijas, un mēs zinām, kādai dzelzs disciplīnai viņš padots. Bet mums zināms arī, ka viņš, tāpat kā van der Libe, senāk piederējis pie komunistu partijas un ticis no tās izslēgts, — izmests kāda rupja pārkāpuma pēc.

Un tagad es gribu jums parādīt, ka apsūdzību, ko jau tik ļoti sakompromitejis tās uzturētāju zemiskums, vēl illuzoriskāku padara praktiskās neiespējamības, pret kādām tā atdurās.

Reichstagā iekļūt nevar tik viegli. Esmu redzējis ēkas planu. Iekārtojums ļoti līdzinās franču deputātu kamerai. Visas Reichstaga durvis (un tādu ir ļoti daudz) ir noslēgtas, izņemot Nr. 2, pa kurām var iet tikai deputāti, un Nr. 5.

Pielaidīsim vispirms, ka Torglers tiešām 27. februārī būtu izdarījis tādu neizmērojamu ģeķību, — saticies ar cilvēku, ko nav pazinis un par kuru nav varējis saņemt nekādas labvēlīgas atsauksmes, proti, ar van der Libi, kas drīz pēc tam izdarīja noziegumu. Tādā gadījumā van der Libe būtu varējis iekļūt Reichstaga ēkā vienīgi pa ieeju Nr. 5. Šīs durvis pastāvīgi apsargā trīs ieredņi, un neviens, kas nav iepriekš uzrakstījis uz zīmītes sava vārda, nevar nokļūt ne pie viena deputāta.

Tā tad viegli konstatējams, vai Torglers tanī dienā tiešam saticies ar kādu apmeklētāju, kas atbilst liecinieku uzrādītām pazīmēm. Varētu jau gan pielaist, varētu būt iespējams, ka šis apmeklētājs uzdevis neīstu vārdu. Bet tad viņu varētu pazīt pēc rokkraksta... Nelaimīgā kārtā Reichstaga ugunsgrēks nospēlējis „izlīdzinošās taisnības“ lomu. Visu iepriekšējo dienu apmeklētāju zīmītes ir atrastas, tikai 27. februāra zīmītes pazudušas! Tādā veidā nav iespējams konstatēt, vai tanī dienā jeb viens — un šis viens varētu būt bijis van der Libe — apmeklējis jebkādu deputātu.

Man zināms gan, kas izmeklēšanas protokolos nav atzīmēts, bet kas tomēr noticis: Reichstaga ierēdņi pratināti, vai kāds no viņiem 27. februārī nav redzējis ienākam van der Libi. Viņu interesēs būta bijis noliecināt šo apsūdzībai tik izdevīgo liecību. Bet neviens no viņiem nav varējis sacīt: — Es šo cilvēku redzēju.

Mani vācu kolēģi, es vēlētos, ka jūs dzirdētu manu balsi, es jums lieku pie sirds izpildīt sava amata pienākumu, kas prasa taisnības uzvaru; pie terora režīma tas nav jums viegli, bet tomēr jums ir iespējams parādīt savu varonību. Vai jums būs drosme to izdarīt?

Uzklausat mani labi, mēs zinām, ka arī Francijā bija laikmets, kad valdīja terors. Bet tomēr mēs nevaram atrast neviena piemēra, ka revolūcionārā tribunāla priekšā būtu stāvējis kāds apsūdzētais, kurš netiktu droši aizstāvēts. Un toreiz advokātiem bija jābaidās no giljotīnas naža un dumpinieku durkļiem.

Lielās franču revolūcijas advokāti darija savu pienākumu! Pat tad, kad Maratu vannā nonāvēja Šarlote Kordē, atradās kāds advokāts, kas, nevarēdams ierasties tiesas sēdē, kad tiesāja Kordē, ieradās pie revolūcionārā tribunāla otrā dienā pēc soda izpildīšanas un paziņoja skaļi un svinīgi, ka nožēlo uzaicinājuma pārak vēlo saņemšanu. Ja vien viņš būtu varējis ierasties tiesā, viņš būtu uzskatījis par godu, izsacīt Šarlotei, Montorgeja kvartāla bērnam, savu apbrīnošanu un savu cienību. Vai jums ir līdzīga drosme?

Saprotams, šeit nevar būt pat runa par franču revolūcijas salīdzināšanu ar Hitlera revolūciju: tas būtu pat negodīgi; es salīdzinu tikai divus stāvokļus, kas līdzīgi riska ziņā.

Jūs, kas nesat to pašu apgērību, kā es, uzklausat mani! Mūsu amats ir pēdējais no amatiem, mums pat jāsarkst dažādu liekuļu priekšā, kuŗi pārdod savus laurus, — ja mums būtu bailes, ja zem mūsu melnā apgērība, kam jābūt mūsu drošsirdības un brīvības simbolam, neslēptos sirds, kas spējīga nebaidīties nāves!

Uzklausat mani, Leipcigas advokāti, ja jūs neesat glēvuļi! Es jums saku atklāti, ne tikai atklātā mītiņā, bet runājot aci pret aci, esmu gatavs jums pierādīt, šeit, tur, visur, ka jūs esat glēvuļi, ja jūs Leipcigas tiesas priekšā neuzstādīsiet jautājumu, kas jums jāuzstāda: ir vajadzīgs, lai visi Reichstaga apkalpotāji ierodas kā liecinieki, un jūs tiem visiem prasat: „Vai jūs redzējāt šo cilvēku, kuŗš dažas stundas brīvi pastaigājies kāda deputāta sabiedrībā?“

Es apgalvoju tāpēc, ka es to zinu, ka neviens no viņiem to nebūs redzējis! (Aplausi.)

Es apstiprinu, zinādams, ka viņi visi ir jau nopratināti, bet neviens pats no tiem nav teicis: „Es redzēju to cilvēku.“

Bet ir vēl labākas lietas! Kāda tad ir tagad prokuratūras tēze?

Viņa ir plaši izlikta apsūdzības aktā, un jau daži laikraksti, kā „Vu“, „Paris-Soir“, „Oeuvre“, kā arī „L'Humanité“, ir taisījuši savus slēdzienus. Apsūdzības rakstā teikts, ka van der Libe iekļuvis Reichstagā... uzrāpjoties pa sienu.

Kāda gan vajadzība bija viņam rāpties, rāpties un riskēt saņemt lodi no pirmā Reichstaga ēkas ierēdņa, kas varēja viņu ieraudzīt, ja viņš jau veselas divi stundas atradies Reichstagā? Es jūs lūdzu ievērot vēl vienu sīkumu, kuŗu jums pastāstīšu: hitleriskā policija vēl nedabūjusi šim apgalvojumam van der Libes apstiprinājumu, to vienkārši paziņo atklātībai.

Un tāpat, kā neilgi atpakaļ rādīja sevišķas sardzes, — tā redzējusi dedzinātājus skrejot ar lāpām rokās —, šāvienu pēdas Reichstaga sienā, tā tagad apmeklētājiem rāda uz sienas ieskrambājumus, kas cēlušies no tam, ka van der Libe līdis augšā!

Vai varbūt tiesnesis, cilvēks, kuŗš pretendē uz loģiku (mēs saņemām no viņa vēstules, kuŗas rāda, ka viņš prot

tīri sakarīgi rakstīt), — vai var vispār būt kāds saprātīgs cilvēks, kas to visu atbalsta: Torglers tiek apvainots par līdzdalību tāpēc, ka redzēts Reichstaga ēkā brīvi pastaigājamies ar cilvēku, kas vienu stundu vēlāk, nevaļēdams vairs brīvi iekļūt tai pašā ēkā, riskē ar dzīvību, pārlīdzdams mūrus. Tas ir absurds!

Nepietiek tikai ar Torglera apsūdzēšanu!

Nepietiek viņu apsūdzēt uz šo muļķīgo liecību pamata, ir vajadzīgs šai lietai piedot internacionālas sazvērestības raksturu. Un tāpēc tiek arestēti trīs bulgāru komunisti: Dimitrovs, Popovs un Taņevs.

Lai šai noziedzīgai dedzināšanas lietai piedotu zināmu nokrāsu, hitleriskā policija steidzas paziņot: „Uguni Reichstagam pielicis vācu komunisti ar trīs bulgāru komunistu palīdzību, pēdejie bijuši spiesti bēgt no savas zemes tāpēc, ka notiesāti uz nāvi par piedalīšanos Sofijas katedrales dedzināšanā.“

Es biju spiests sadabūt šo spriedumu, un tā teksts ir manās aktīs, un es to nododu Leipčigas augstākās tiesas rīcībā!

Patiešam Dimitrovs notiesāts aizmuguriski uz 12 gadiem spaidu darbos par revolūcionārās organizācijas dibināšanu; līdzīgi spriedumi taisīti attiecībā uz Popovu un Taņevu, bet nekad šai procesā neviens no šiem trīs cilvēkiem nav apvainots par piedalīšanos Sofijas katedrales dedzināšanā, es to apzvēru, jo esmu lasījis visus dokumentus, kas attiecas uz šo lietu. Tā tad atkal meli!

Dimitrovs. Vai var runāt par šo cilvēku un nesajust sajūsmu, tāpat kā par viņa māsu, kas atradāmās dzīvības briesmās, steigusies cauri visai Eiropai, lai uzmeklētu cilvēkus, kas sirdīs nes naidu pret netaisnību, lai viņus uzaicinātu palīdzēt.

Dimitrovs ir apbrīnošanas cienīgs revolūcionāra parādība! (Piekrišana.)

Var nepiekrīst viņa uzskatiem, katrs zina, ka viņa uzskati nav manējie; bet tas vēl pastiprina iemeslus, kuŗu dēļ jāprasa, lai pret viņu izturās taisnīgi!

Viņš ir zemnieka dēls, burtlicis, autodidakts, savas partijas organizāciju biedrs, vispirms sociālistisko, tad komunistisko arodbiedrību žurnālists; savas domas, savu spalvu, savu vārdu viņš ir atdevis savām organizācijām.

Vai vēlaties tam lieciniekus? Varu nosaukt arī tos: tie ir viņa pretinieki! Šiem ļaudīm nācās noraidīt dažus zemus apmelojumus, ko centās uzkrāut Dimitrovam, — nācās apstiprināt, ka reti var sastapt cilvēku, kam tik stipras taisnības un goda sajūtas, kā Dimitrovam.

Popovam, Taņevam, kuŗi ir vēl jaunāki, ir tādas pat tiesības uz ienīšanu, kā Dimitrovam: arī viņi ir politiski bēgļi, kas notiesāti *in contumaciam*, par revolūcionāru propagandu un par revolūcionāru komiteju dibināšanu.

Popovs un Taņevs, kopā ar Dimitrovu un Torgleru, papildina to nevainīgi apsūdzēto rindu, kuŗiem draud nāve.

Ko viņi noziegušies? Kādi pret viņiem pierādījumi?

Kopā ar Torresu un Kampinchi, es esmu centies pēc tā goda, drikstēt Leipcigā aizstāvēt apvainotos. Es to nedariju godkāribas pēc, lai vērstu uz sevi visas pasaules uzmanību, — kā to iedomājies kāds holandiešu advokāts, vārdā Pauvels, kam atbildēt es turu zem sava goda. Es to darīju tāpēc, ka vienīgi kā advokātiem mums bija tiesības prasīt, lai mums atļautu ieskatīties apsūdzības aktā.

Ar gudru ziņu tas tika mums liegts.

Neskatoties uz to, šie akti tomēr ir nonākuši manā īpašumā. Jūs vēlaties zināt, kā es pie tiem nokļuvu? Lai tas paliek mans noslēpums. Es zinu, par ko šos cilvēkus apvaino. Klausaties!

Kāds ēdienveikala apkalpotājs esot pirms Reichstaga dedzināšanas noklausījies, ka Dimitrovs, Popovs un Tanevs katru dienu (apm. 10 dienas) brokastodami apspriedušies ar van der Libi.

Sinī pasakā neiederās tikai viena lieta. Dimitrovs var pierādīt, ka 1933. g. 25. februārī izbraucis no Berlīnes. Bez tam ir pierādījumi, ka Popovs Berlīnē ieradies tikai 24. februārī, un tas varētu būt pietiekoši, lai varbūt vienu reizi ēstu kopā ar saviem draugiem, bet arī ne vairāk kā vienas vakariņas un vienas brokastis.

Šī vienīgā liecinieka liecība atdužas uz pretruņu, un pat ofiālajām izmeklēšanas iestādēm nācies atzīt, ka tā apgāzta.

Bez tam, kādā valodā būtu varējuši sarunāties šie ievērojamie sazvērnieki? Van der Libe nerunā bulgāriski, viņš runā ļoti slikti vāciski. Viņu nevarēja saprast bez tulka. (Es šaubos, ka viņa zināšanas varētu būt paplašinājušās ieslodzījuma laikā.) Es jautāju saviem kolēģiem Leipcigā: „Vai jūs esat papētījuši, — jo tas ir uzdevums, kam līdzīgs nebūs vairs atrodams, — vai jūs esat papētījuši, kā tas bija iespējams, ka trīs cilvēki, kas neprot viens otra valodu, varēja sarunāties?“ (Piekrišana.)

Bet ko par visu to saka van der Libe?

Man vēl jāpiebilst, ka divi liecinieki sakās redzējuši Popovu. Kāda sieviete esot redzējusi Popovu apmēram pulkstens 6 vakarā ieejam Reichstagā. Otrs liecinieks ir kāds inženiers. Viņš apzvēr pie savas nacionalsocialistiskās pārliecības (viņam tā ir garantija, kas tik pat svarīga, kā katra cita), ka redzējis Popovu pulkst. 9 un 15 minūtēs atstājam degošo Reichstagu.

27. februārī pulkst. 9 un 15 minūtēs tā tad iet garām kāds vīrs un ievēro ugunsgrēka blāzmu, kas atspoguļojas ēku logos. Un viņam ir laiks ievērot cilvēku, kas iet pa ielu, ievērot to tik labi, ka vēlāk var zvērēt: „Tas ir viņš, un neviens cits!“

Jūs varat man ticēt, es zinu, cik maldīgas ir cilvēku liecības; es to zinu nevien kā advokats, bet arī no paša piedzīvojumiem. Cilvēks, kas šādos apstākļos sakās pazi-

stam otru cilvēku, ko viņš redzējis paejot garām, nepilnā sekundē, — ir melīgs liecinieks! Tas nav iespējams, tas nevar būt taisnība! Nav nemaz domājams, ka viņš varētu būt to pazinis!

Zīmējoties uz sievieti, kas esot redzējusi, ka Popovs ap pulkst. 6 iegājis Reichstagā, ir ļoti savādi, ka viņas izteicieni atdurās pret tiem pašiem kavekļiem, par kuriem nupat runājām: šī sieviete būtu šo cilvēku — ko viņa nepazīna — atradusi par tik nozīmīgu, ka ievērojusi viņa vaibstus, un tagad viņu pazīst! Un no Reichstaga ieredņiem viņu nav redzējis neviens, — neviens vienīgais!

Es negribu šē pacelt balsi skaļaj apsūdzībai, tādai apsūdzībai, kas neko nelīdz; es aprobežošos ar to, ka galvošu ar savu amatu un savu sirdsapziņu par tās analīzes pareizību, kuŗu tūliņ celšu jums priekšā.

Neviens tribunals, neviena tiesa visā pasaulē, — pat visnežēlīgākā, pat visnaidīgāk pret apsūdzētā personību noskaņotā tiesa nevienu mirkli neuzņemt balstīties uz šiem smieklīgiem pierādījumiem. Bet šē lieta grozās ap ko citu. Tiesāšana ir tikai maska un izkārtne. Vajaga glābt citu: aiz apsūdzētiem, kuŗi nolemti iznīcībai, vajaga glābt to, kuŗu apsūdz visas pasaules godīgo ļaužu sirdsapziņa: ir vajadzīgs glābt Gēringu! Apsūdzētie jāiznīcina, lai šis cilvēks paliktu nesodīts.

Bet ko saka van der Libe?

Par viņa raksturu var domāt dažādi. Jūs redzējāt, ka es centos izvairīties no skarbiem vārdiem: arī viņš, šis cilvēks, zina, ka viņa dzīvība stāv uz spēles. Viņš zina ļoti labi, ka viņu sagaida bendes cilpa. Ko viņš saka?

Oh! viņam taču nevajadzēja būt nekādu grūtību, — no visām pusēm viņam lika pie sirds, ieteica sacīt: „Es esmu darba invalids, es esmu pustraks; komunisti piespieda mani to darīt, es tagad to nožēloju, esat žēlsirdīgi pret mani!“ Bet ko viņš saka? Viņš saka: „Es rīkojos viens pats, man nav līdzzinātāju.“

Ko es jums jau apzīmēju kā pretrunu, tas ir tas apstāklis, ka hitleriskā justīcija šķiet ļoti noraizējusies, kā at-rast pierādījumu šai dīvainai versijai. Van der Libe saka: „Ap pulkst. 9 es ar svina caurules palīdzību uzrāpos līdz Reichstaga otram stāvam, ar kāju es izsītu kādu loga stiklu un iekāpu ēkā.“

Tas noticis pulkst. 9 vakarā. Viņš norāda to Reichstaga pusi, kuŗas priekšā atrodas Bismarka pieminēklis. Bet tur, šis vietas tuvumā taču atradās kāds policijas postenis! Viņš saka, ka iekļuvis pa logu; bet viņš taču darbā sakrop-ļots, atminaties, ka viņš ir pusakls un papūlaties saprast, kā tas iespējams! „Tas tā ir,“ — steidzas iebilst Hitlera tiesa, „redzat, tur sienā vēl ir ielaušanās pēdas.“

Un kā tad viņš varēja pielaist uguni? „Glūži vienkārši, viņš saka, „dedzināšanas materiālus es atnesu sev līdzī kabatā!“ Viens ir skaidrs: ugunsgrēks izplatījies zibenātrumā. Reichstags, kamēr vēl policija nebija paspējusi iejaukties,

sācis degt vairākās vietās: velti man šeit sacīt, ka ugunsgrēka ātrums un spēcīgums izskaidrojams ar daudzām uguns pielikšanas vietām, ko apstiprina lielais daudzums atrastā dedzināmā materiāla.

Es dodu vārdu Geringam! Tas ir Gērings, kurš jau 28. februārī caur oficiālo Prūsijas preses agenturu, kas atrodas zem viņa absolūtas kontroles, ir paziņojis, ka dedzinātājiem vajadzējis būt kādiem desmit cilvēkiem, un dedzināmā materiāla, rēķinot tikai pēc tā, kas atrasts, vajadzējis būt vairākiem centneriem. Jūs zināt, ka pakulas nav visai smagas, tās tikai aizņem daudz telpas un tāpēc neērtas pārnešanai. No paša Geringa izteicieniem izriet, ka materiāla, kas izlietots Reichstaga aizdedzināšanai, bijis ļoti daudz. Un Berlīnes ugunsdzēsēju priekšnieks izsacījies: „Mums bija vajadzīgi divi smagie auto, visa atlikušā aizvešanai.“ (Smieklī.)

Vēl kāds sākums: šo ugunsdzēsēju direktoru sauc par Gempu. Viņš pēc tam sapulcinājis ugunsdzēsējus un sacījis: „Manis nevar vainot. Nebija pārraudzības. Bija vesels vagonš degvielu, kad Geringam vaicāju vai neizziņot lielo ugunsgrēku, tad viņš man atbildēja „nē,“ itkā nepatiktu, ja uguni apslāpētu pielikšanas vietā.“

Šo Gempa paskaidrojumu 23. aprīlī nodrukāja avīze „Saarbrücker Volksstimme.“ Tūlīt pēc tam atklājās, ka šis Gempš bijis blēdis, viņš pielaidis nebūšanas un blēdības pie automobiļu iegādes, un tāpēc tiks likumīgā kārtā sodīts. Zīmoga sagādīšanās! Gempš atsauc visu, ko „Saarbrücker Volksstimme“ rakstījusi par viņa izteicieniem, un raugi, uzreiz skaidri pierādās viņa nevainība un godīgums.

Bet viss tas nevar grozīt to, ko oficiāli paziņojis viņš pats un Gērings: ka degvielu bijis ļoti daudz. — Tas nu gan nevar būt, ka to visu būtu varējis paņemt līdz savā bikšu kabatā van der Libe! Ja rāpjas pa sienu uz augšu, tad nemēdz ņemt līdzī bikšu kabatā tik daudz dedzināmā materiāla, ka pārpalikumu sakraušanai vajaga vēl divu smago automobiļu!

Kas no tā izriet? Van der Libe nerunā taisnības. Un es viņu saprotu, jo man ir noteikts pamats domāt, ka viņš — uz savu roku strādātājs, anarhists, — ir iekļuvis naci spiegu izliktos slazdos. Viņš tic viņu sirsnībai vēl tagad, un viņš klusē. Viņu es saprotu; bet ne hitlerisko justīciju! Vai tā var ticēt? Kādu iemeslu dēļ tā grib pastiprināt ar materiāliem, kurus tā solās dot, šo acīmredzamo nepatiesību? Un kā van der Libe atrod par labāku neizdot savus līdzdalībniekus, tāpat hitleriskai justīcijai vajaga būt ieinteresētai šo līdzdalībnieku nemeklēšanā. Katrā šī procesa etapā es sastapos ar kādu neskaidrību, bet atrodu arī lietas, kas absolūti skaidras. Ātrā uguns izplatīšanās, daudzās ugunsgrēka sākšanās vietas, liesmas, kas pārņem Reichstaga ēkas divus korpusus, degmateriālu daudzums! Pa kuriem šis materiāls varēja tikt atnests? Šis ir jautājums, kas tagad uzstādas. Labi, mēs zinām, pa kuriem viņš ienests. Un vai jūs zināt, kas mums to pateica? Gērings pats!

1933. gada 1. martā, tā pati Geringa kontrolētā Prūsi-

jas preses aģentūra, runādama par ugunsgrēka sākšanās vietu daudzumu un par dedzināmā materiāla daudzumu saka: „Ir pilnīgi pamats domāt, ka ļaundari, kas ir bijuši vairāki, ir aizbēguši pa apakšzemes eju.“

Tikai neiedomājaties, ka še lieta grozas ap kādu anekdotisku, izdomātu apakšzemes eju, kā tas bija ar Kārļa Libknehta namā atrastām katakombām. Nekas tamlīdzīgs! Šī apakšzemes eja tiešām savieno Reichstagu ar Reichstaga prezidenta pili. — Bet kas tad bija Reichstaga prezidents? — Gērings!

Paskatīsimies Reichstaga planā. Es vēlētos, kaut manā rīcībā būtu melna sienas tāfele, lai varētu kā skolnieks savas domas parādīt uz tās skicē.

Tagad zināms: dedzināmā materiāla bija bagātīgi, dedzinātāju bijis daudz, — van der Libe nevēlās viņus izdot, — hitleriskā policija nevēlas viņus uzmeklēt!

Pa kurieni šis dedzināmais materiāls un šie cilvēki varēja ienākt? Apskataties uz kartes: visas Reichstaga durdis ir aiztaisītas, pa rūti, kuŗu sakas ar savu kāju izsitis pusaklais van der Libe, nevar ienest veselās ķīpas pakulu. To varēja ienest tikai pa divi vietām. Vai nu par durvīm № 5, kas pieejamas publikai; bet ienest pa šīm durvīm tik lielu daudzumu pakulu, ka to atvešanai būtu vajadzīgi vairāki smagie auto, ka to neredzētu Reichstaga sardze, dienas laikā! Tas ir absurds! Vai arī patiešām tām jābūt ienestām pa apakšzemes eju. Un tāda apakšzemes eja eksistē, viņa tieši savieno Reichstaga apkurinamās telpas ar Reichstaga prezidenta pili. Un Reichstaga prezidents toreiz bija visspēcīgš, turēja savās rokās visus galus!

Ir vēl citi jautājumi: kas bija tas cilvēks, kuŗš 27. februāra vakarā paturēja pie sevis Reichstaga atslēgas?

Kas bija tas cilvēks, kuŗš komandēja policiju?

Kas bija tas cilvēks, kuŗš varēja aktivizēt, vai arī nobremzēt Reichstaga apsardzību?

Kas bija tas cilvēks, kas glabāja apakšzemes ejas atslēgu?

Sis cilvēks bija reizē Prūsijas iekšlietu ministrs un Reichstaga prezidents: Tas bija Gērings!

Jūs redzat, ka es savu apsūdzību pamatoju nevien uz šo topografisko nejausību. Man jārēķinās ar katru neparedzētu apstākli, un tas man pārāk labi zināms no juridiskajiem pētījumiem. Bet man ir vēl daudzi citi pamati, uz kuŗiem balstīt savus spriedumus.

Varēja izlietot apakšzemes eju. — Un tiesa izvairās uzrādīt vēl kādas citas durvis. Tā tad jāpaliek dilemmas priekšā: vai nu pusakls darba invalīds ar daudzcentnerīgu nastu var uzrāpties pa sienu, vai arī kāds pulciņš cilvēku ir iekļuvis pa apakšzemes eju, pie kuŗas durvīm stāvēja Geringa personīgā sardze.

Tagad es saprotu, kapēc šis dedzināšanas ierosinātāju izvēle kritusi uz van der Libi. Vajadzēja uzmeklēt kādu, kas uz to ielaistos, ko varētu ieviļināt slazdos, — kādu sav-

rūpstāvošu, kādu sektantu, vai anarkistu. Vācietim būtu tūlīņ licies aizdomīgi, kāpēc pa šo apakšzemes eju tik viegla iekļūšana Reichstagā. Tapēc vajadzēja atrast ārzemnieku. Kad viņš bija uzvests uz šī noslēpumainā ceļa — un arī uz absolūtas nezināšanas ceļa, — tad vajadzēja viņu atstāt šinī vietā, lai otrā dienā varētu izbazūnēt: „Tie bija komunisti.“

Un šo lietu nostrādāja tik vājki, kā pa dziedziņu. Atļaujiet man attēlot, kas bija inscenēts un kas nāca pēc tam.

Ir 1933. gada februāra beigas. Jaunās vēlēšanas notiks 5. martā. Vajaga satraukt Vācijas sabiedrisko domu. Nacionālsociālistiem sevišķi nepieciešams atrast piekritējus starp lauku iedzīvotājiem, kas novembra vēlēšanās lāgā negribēja maršēt līdz. Laucinieku acīs Reichstaga dedzināšana bija vislaunākais, kas vien iedomājams.

Sākās sagatavošanās. Man ir to vēlēšanu sapulču programma, kurās vajadzēja uzstāties Hitleram, Geringam un Gebelsam.

21., 22., 23. un 24. februārī viņi braukāja krustam un šķērsam pa Vāciju, un sākot no 28. februāra darīja to pašu. Bet 26. un 27. datumā viņiem nebija ko darīt! — Programmā paredzēts, ka šim trim personām, nacionālsociālistu partijas vadoņiem, 25. februārī ir svarīgāki darbi Berlīnē, nekā provincē, kur pretinieki atkaņoja vēlētajus. — Un van der Libem vēl ķepurojoties policijas rokās, pat agrāk, nekā viņam dota iespēja sniegt vispārējos paskaidrojumus, no kuņiem izmeklēšanā atkarājas tik daudz, jau tiek nolemts, ka nu vajaga iznīcināt komunistus.

Ievērojiet labi!

Trīs stundas vēlāk tiek izsniegti 300 mandati ar arestēšanas tiesībām. Lielākai daļai šo mandatu pievienotas apcietināmo fotografijas. Trīs stundu laikā bija saķerti 1.500 cilvēki! Kur nu ir sazvērestība? Kur ir noziedzīgas machinācijas, un kā varēja izvest tik ātri šīs represijas, kuņū izvešana patiesībā prasītu vairākas dienas. Bet tas vēl nav viss. Tūlīņ pēc tam vēl tikai sākās aresti bez gala un malas. Jūs saprotat, kāda no tā izriet konzekvence: vajadzēja izskaidroties!

Un nu Gērings izdara liktenīgo neuzmanību, viņš izdomā smalku, bet neveiklu viltību. Gērings sniedz jaunu paskaidrojumu preseī, un šis paskaidrojums datēts ar 1. martu. Ar to es noslēgšu savu runu. Šo paskaidrojumu es jūs lūdzu nekad neaizmirst.

Gērings deklarē: „Jau pie kratīšanām, ko izdarīja 24. februārī komunistu partijas birojā, tika atrasts liels daudzums dokumentu, kas atklāja komunistu noziedzīgo rīcību, un pēc kuņiem ir redzams, ka komunisti gatavojušies aizdedzināt Reichstagu, kas būtu sacelšanās sākuma zignāls.“

Ah! kad tad tas bija, kad Geringa kungs to uzzināja. Ja ticēt viņa paša paskaidrojumam, — kuņū vienīgo es citēju, — tad ziņojumi par kratīšanām varēja likt viņam visiem matiem sacelties stāvus, tos viņam nodeva 26. februārī 1933. ga-

dā jaunais policijas prefekts — admirālis fon Levecovs! Vai jūs labi ievērojat, — 26. februārī!?

Lūk cilvēks, kas uzņēmis uz savu galvu divas atbildības: viņš ir Prūsijas iekšlietu ministrs un viņš ir Reichstaga prezidents, viņam tiktu atnesti dokumenti, pēc kuriem būtu redzams, ka komunisti grib nodedzināt Reichstagu; un ko viņš dara?

Viņš sasauc savas iekšējās policijas direktorus un viņiem saka . . . : „Ejāt un laižāt atvaļinājumā savus ļaudis!“

Kapēc viņš to darīja? Šo jautājumu viņam uzstādījuši jau citi, — bet tie tagad ir miruši! Oberfohrens, — cilvēks, kas Reichstagā izpildīja svarīgu funkciju, kā vācnacionāļu partijas vadonis — ir atstājis memorandu, kas pēc tam publicēts. Ilgu laiku nebija vienprātības par tā īstenību. Tagad man ir pierādījumi, ka tas tiešam rakstīts zem Oberfohrena diktata. Tas ir drausmīgs! Tur aprakstīts, kā norisinājusies visa šī machinācija.

Oberfohrens bija viens no Hindenburga labākiem draugiem. Viņš pārzināja visus Papena noslēpumus, viņu pat uzskatīja par Papena iedvēsmotāju. Šis vīrs ir atstājis memorandu, kurā atstāsta notikumu gaitu. Neskatoties uz savām simts uzvarām, ar nacionālsociālistu partiju redzami gāja lejup, kamēr komunistiskā partija guva panākumus. Nacionālsociālisti atkal stāvēja daļējas sakāves priekšā, un bija jābaidās no pilnīgas satriekšanas. Kaut gan Hitlera — fon Papena valdībā līdz ar nacionālsociālistiem iegāja arī vācnacionāļi, krīze tomēr ar katru dienu pastiprinājās.

Nacionālsociālistiem vajadzēja varas akta, kas atstātu spēcīgāku, izšķirošu iespaidu uz tautas jūtām. Otrā pusē vācnacionāļi, kungu kluba locekļi šādu brutālu līdzekļu lietošanu nevēlējās, un viņu nevienprātības dokuments ir šis dokuments, ko atstājis Oberfohrens. Viņš dedzinātājus nosaucis vārdos. Pirmajā vietā viņš nosauc Breslavas policijas prezidentu Heinesu, to pašu policijas prezidentu, kas savā birojā blakus Hitlera bildei piekāris fotografiju ar pieciem Potempas slepkavām. Tālāk viņš nosauc Helldorfu, — zīmīga sagādīšanās! Šis pats Helldorfs, šis pagrimušais muižnieks vakarā pirms Reichstaga degšanas piedalījās okultistu sapulcē pie Hanussena.

Un tagad nāk viszīmīgākā lieta: vakarā pirms Reichstaga degšanas kāds gaišregis, vārdā Hanussens, stāsta, ka viņš redzot degam kādu lielu ēku. Viens no klausītājiem, grafs Helldorfs, izmet vārdus: „Tas ir zīmīgi.“ Dienu vēlāk nodeg Reichstags. Un dažas dienas vēlāk Oberfohrens pateic: Dedzinātāji bija Helldorfs ar Heinesu.

Šis būs beidzamais jautājums, ko es jums, mani kolēģi, stādu. Varbūt starp jums, kas mani tagad klausaties, ir daži, kas atminas dzirdējuši, ka es kādreiz sacīju: „Nav augstākas suverenitātes par likuma suverenitāti.“ Vai ir Vācijā kāds likums, kas aizliedz nopratināt Geringu? Jūsu pienākums ir uzstādīt viņam jautājumu, kas pēc manām domām izšķirs visu šo problēmu. Un tas ir: Jūs 1. martā

paziņojat, ka apkārti dokumenti, no kuriem bijis redzams, ka 27. februārī tiks aizdedzināts Reichstags. Vai tas ir taisnība? Ja tas nav taisnība, kāpēc tad jūs to sacījāt? Kāda uzticība pēc tam var būt uz tiesu, ja sameloti jau paši pirmie apsūdzības pamati?

Bet ja nu tas būtu bijis patiesība, kāpēc tad jūs aizsūtījāt mājās visus Reichstaga sargus, kur būtu vajadzējis tos dubultot? Es gribu zināt, kādēļ? Jo ka Reichstaga personāls tiešam 27. februārī pulkstens 1 palaists mājās, tas noteikti zināms.

Saskan, ka Reichstagā varēja iekļūt tikai pa apakšzemes eju no Gērings mājas; iznāk, ka Gērings esot zinājis par Reichstaga dedzināšanas nodomiem un tomēr — pēc viņa paša izteicieniem — viņš nevis dubultojis sardzi, bet gan piešķīris tai atvaļinājumu.

Nu tad Gering, kas gan ir Reichstaga dedzinātājs, kas cits, kā tu? (Aplausi). Oberfohrens ir miris. — Apgalvo, ka viņš nogalināts. Es tam neticu, es ticu, ka ir apmierinājušies ar viņa iedzīšanu nāvē. Viņu piespieduši nogalināties. Un cik zīmīgi! Gandrīz tanī pat laikā mira Hanussens un Dr. Bells, tā tad visi, kas zināja pārāk daudz, visi, kam neuzticējās, visi kas būtu varējuši runāt. Visus, kas neprāta klusēt, kā vajadzīgs, sasniedza sods, vai arī iedzina traģiskā stāvoklī. Visiem bija jāmirst!

Un nepaliek pāri neviens cits, kā tikai tu, Gering! Bet arī tu esi jau par daudz izrunājies. Es vēlētos, kaut būtu maldījies!

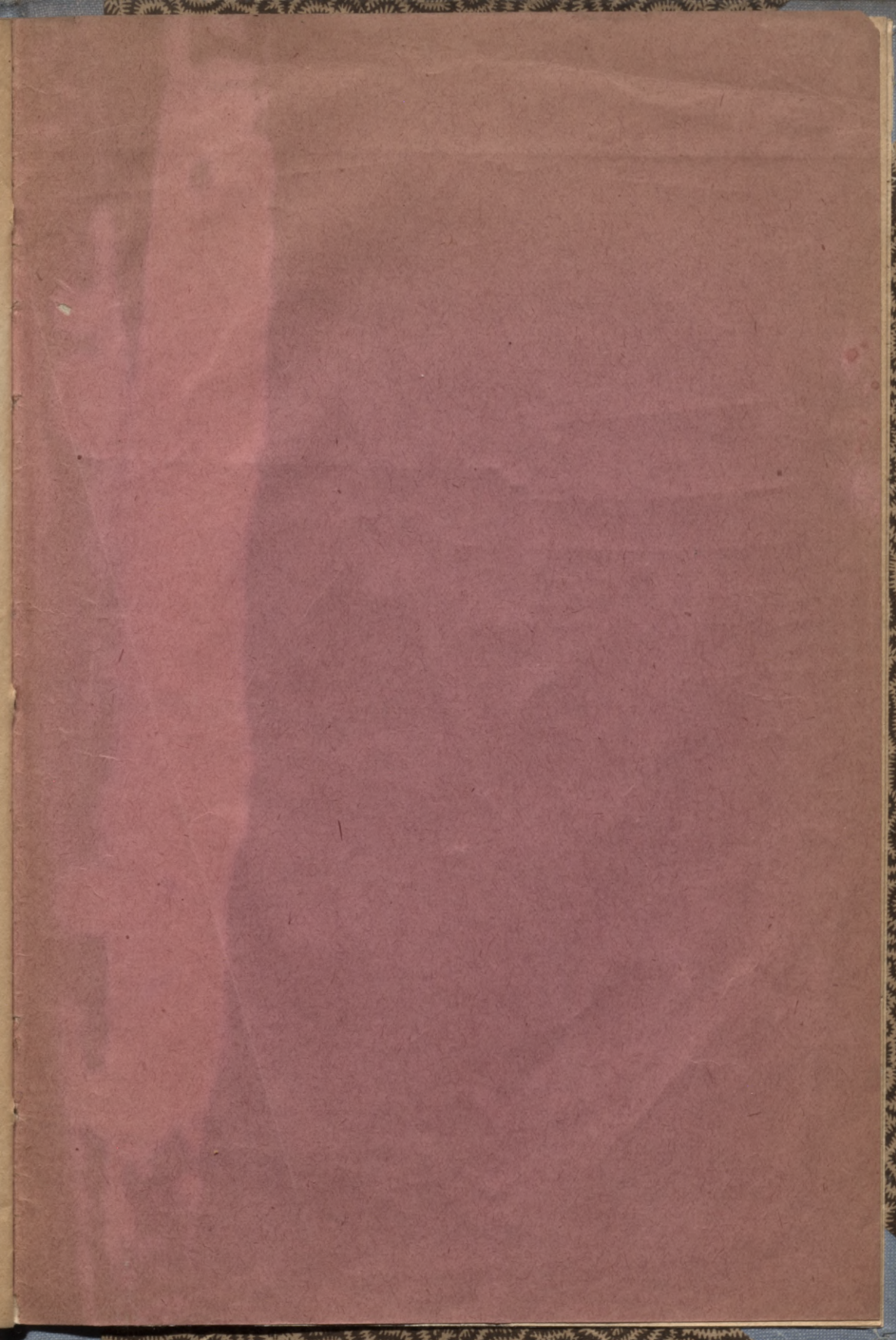
Man ir nācies bieži maldīties. Un šeit šovakar es skaļi un svinīgi apliecinu, ka man būtu liels prieks, ja arī visos šais apstākļos es būtu maldījies: to es redzēju nākošā tiesas sēdē.

Ja tas nebūs taisnība, ka visa šī lieta ir tikai viena liela vēlēšanas intriga, viltīga izdoma, — ja nav tiesa, ka Gērings, Gēbels, Hitlers un kompanija ir vēlējušies reizē nodedzināt Reichstagu un izvest nevainīgu cilvēku slepkavības, tad pēc pusvājprātīgā van der Libes notiesāšanas, mēs varam sagaidīt, ka attaisnos pārējos četrus apsūdzētos, pret kuriem nevar atrast nekādu nopietnu apvainojumu, bet no apsūdzības izskan tikai naids un pielaizīšanās.

Ak ja tas notiks, tad ar kādu prieku es izsaukšos (kā Millers no Sans-Souci): „Gering, Leipcigā ir vēl tiesneši!“ Bet ja nu šī varbūtība nenotiks, ja Leipcigas tiesneši sev par negodu, ticēdami garamejošu sieviešu un politisku ienaidnieku liecībām, tomēr notiesās šos četrus nevainīgos cilvēkus, lai atriebtos vajātiem; ja politisku iemeslu dēļ izlies šo nevainīgo cilvēku asinis, tad — Gering, piesargies!

Es gribu šeit, visas pasaules priekšā atkārtot to, ko esmu jau sacījis: Slepkava, dedzinātājs un Reichstaga nozieguma autors,

Gering esi tu!

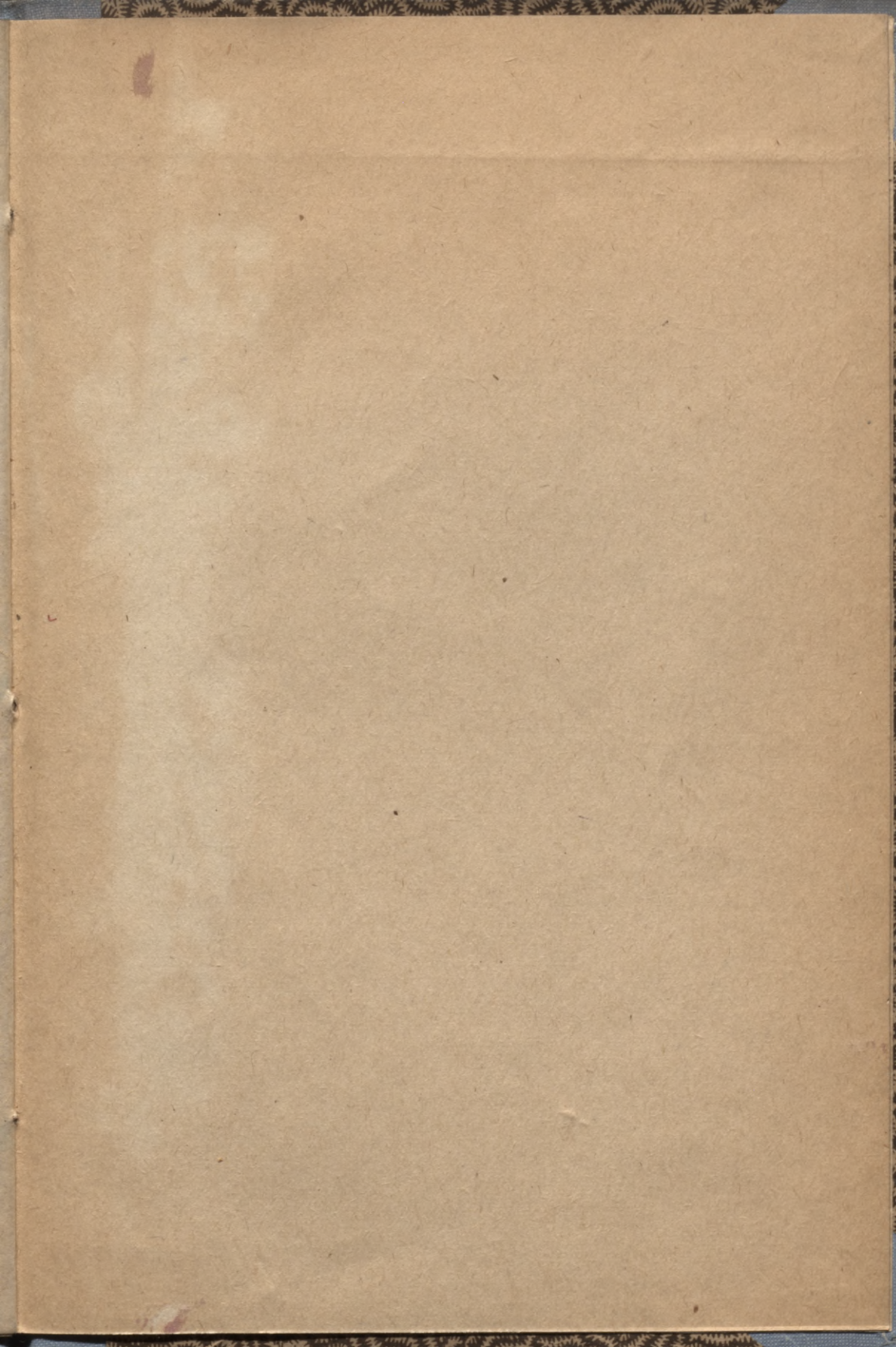

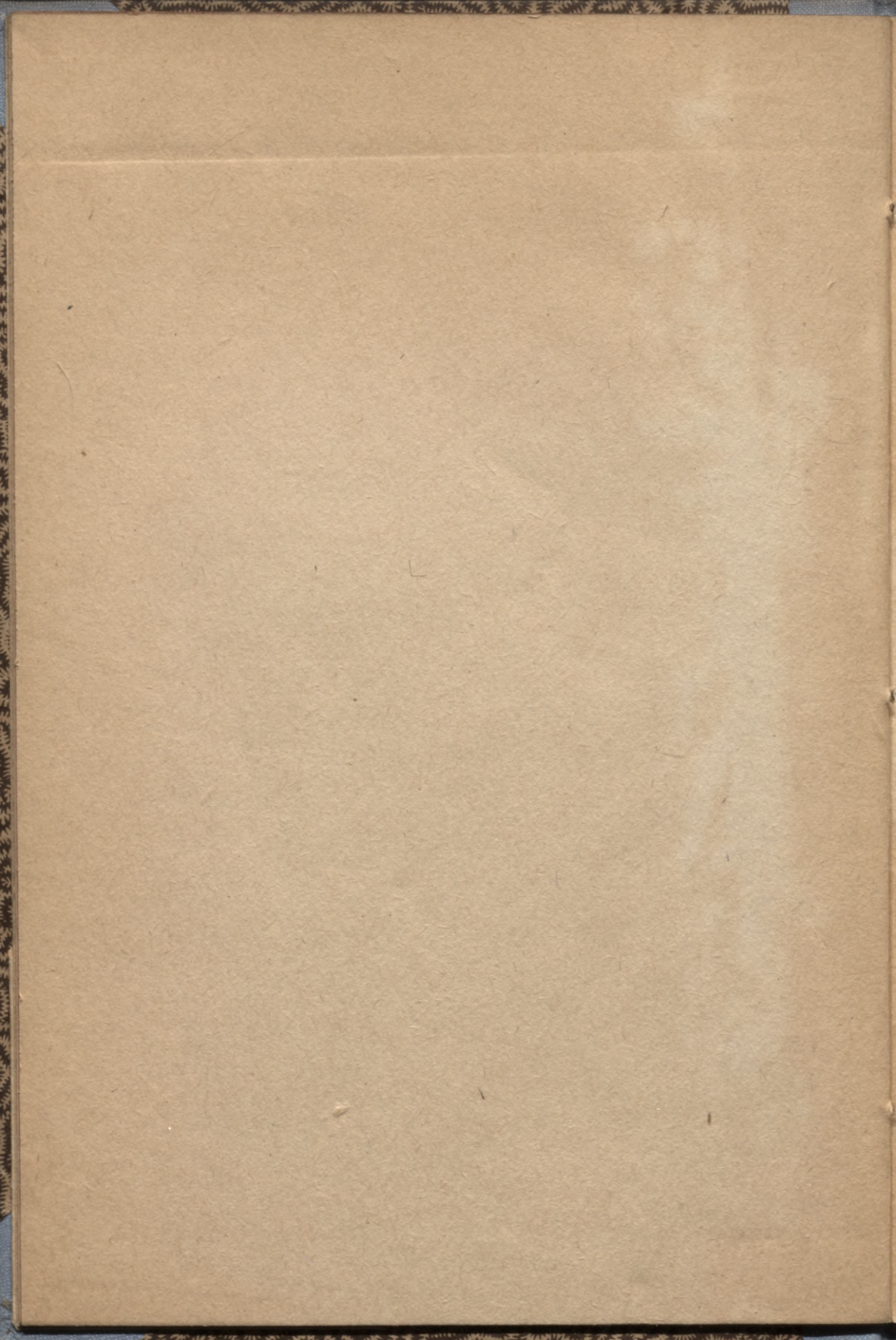
- 20

Izd. S. Baumanis

Rigā, 1933.

Dublete

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309061477